

M.A.
SECOND SEMESTER SANSKRIT LANGUAGE AND LITERATURE
GENERAL
SA010203 NYAYA AND VEDANTA MCQ

मुक्तावली शब्दखण्डम् - M C Q

1. शाब्दबोधे करणं किम् ? (A.पदज्ञानं, B.शक्तिधीः, C.शाब्दबोधः)
2. पदार्थधीः इत्यत्र धीशब्दस्य अर्थः किम् ? (A.स्मृतिः, B.अनुभवः, C.भ्रमः)
- 3.पदजन्यत्वं कथं बोध्यम् ? (A.वृत्त्या, B.व्याकरणेन, C.कोशेन)
4. वृत्तिः नाम किम् ? (A.शक्तिलक्षणान्यतरसंबन्धः, B.समवायसंबन्धः, C.संयोगसंबन्धः)
5. अत्रैव शक्तिज्ञानस्योपयोगः कुत्र ? (A. पदार्थोपस्थितौ, B.शाब्दबोधे, C.वृत्तौ)
6. पदज्ञानस्य पदार्थोपस्थापकत्वं कथम् ? (A.एकसंबन्धिज्ञानविधया, B.शक्त्या, C.लक्षणया)
- 7.पदेन सह पदार्थस्य संबन्धः किम् ? (A. वृत्तिः, B.शक्ति, C.समासः)
8. नव्यमते शक्तिः का ? (A.इच्छा, B.ईश्वरेच्छा, C.पदपदार्थसंबन्धः)
9. न्यायमते आख्यातस्य कुत्र शक्तिः ? (A.कृतौ, B.कर्तरि, C.कर्मणि)
10. कर्तृसंख्यानभिधानस्य कुत्र तन्त्रत्वम् ? (A.तृतीयाप्रयोगे, B.प्रथमाविभक्तौ, C.एकत्वे)
11. नैयायिकाः नीलपदस्य कुत्र शक्तिं स्वीकुर्वन्ति ? (A.नीले, B.लीलरूपविशिष्टे, C.नीलत्वे)
12. तत्समानार्थकपदान्तरेण तदर्थकथनं किम् ? (A.व्याकरणं, B.विवरणं, C.कोशः)
13. मीमांसकाः कुत्र शक्तिं स्वीकुर्वन्ति ? (A.व्यक्तौ, B.जातौ, C.आकृतौ)
14. पदं किम् ? (A.शक्तं, B.शक्यसंबन्धः, C.तात्पर्यानुपपत्तिः)
15. पदं कतिविधम् ? (A.द्विविधं, B.चतुर्विधं, C.त्रिविधम्)
16. यौगिकपदस्य उदाहरणं किम् ? (A. पाचकं, B.चित्रगु, C.पीताम्बरः)
17. गोमण्डलपदं कस्य पदस्य उदाहरणं भवति ? (A.रूढं, B.यौगिकं, C.यौगिकरूढं)
18. पङ्कजपदं कस्मिन् पदविभागे अन्तर्भवति ? (A.योगरूढे, B.रूढे, C.यौगिके)
19. यौगिकरूढपदस्य उदाहरणं किम् ? (A.उद्भिद्, B.गोमण्डलं, C.पङ्कजम्)
20. लक्षणायाः लक्षणं किम् ? (A. शक्यसंबन्धः, B.पदपदार्थसंबन्धः, C. वक्तुरिच्छा) ।
21. काकेभ्यो दधिरक्ष्यताम् इत्यत्र का लक्षणा ? (A.अजहत्स्वार्थ, B.जहत्स्वार्थ, C.जहदजहत्स्वार्थ)
22. लक्षणाबीजं किम् ? (A.अन्वयानुपपत्तिः, B.तात्पर्यानुपपत्तिः, C.तात्पर्यभ्रमः)

23. शक्यार्थस्य परंपरासंबन्धरूपा लक्षणा का ? (A. लक्षितलक्षणा, B. निरुद्धलक्षणा, C. जहल्लक्षणा)
24. न्यायमते शक्तिः कुत्र ? (A. वाक्ये, B. पदे, C. समासे)
25. सन्निधानं तु पदस्य ----- (A. आसत्ति, B. वृत्ति, C. तातपर्यम्)
26. पदार्थे तद्वत्ता----- (A. शक्ति, B. पदं, C. योग्यता)
27. वक्तुरिच्छा नाम किम् ? (A. तातपर्यम्, B. आकाङ्क्षा, C. वाक्यम्)
28. यत्र अवयवशक्तिविषये समुदायशक्तिरप्यस्ति तद् किम् ? (A. रूढं, B. योगरूढं, C. यौगिकम्)
29. शाब्दबोधे व्यापारः कः ? (A. पदार्थधीः, B. शक्तिधीः, C. आकाङ्क्षाज्ञानम्)
30. यत्र अवयवार्थ एव बुध्यते तत् किम् ? (A. यौगिकं, B. रूढं, C. योगरूढम्)
31. यत्र अवयवशक्तिनिरपेक्षया समुदायशक्त्या गृह्यते तत् किम् ? (A. यौगिकरूढं, B. योगरूढं, C. रूढम्)
32. यत्र यौगिकार्थरूढ्यर्थयोः स्वातन्त्र्येण बोधः तत् ---- (A. यौगिकरूढं, B. रूढं, C. यौगिकम्)
33. न्यायशास्त्रस्य उपजाता कः ? (A. गौतमः B. कपिलः C. जैमिनिः)
34. मुक्तावली नाम ग्रन्थस्य कर्त्ता कः ? (A. जगन्नाथः B. मम्मटः C. विश्वनाथपञ्चाननः)
35. न्यायशास्त्रे कति प्रमाणानि सन्ति ? (A. पञ्च B. त्रीणि C. चत्वारि)

ANSWERS - मुक्तावली शब्दखण्डम्

1.A	23.A
2.A	24.B
3.A	25.A
4.A	26.C
5.A	27.A
6.A	28.B
7.B	29.A
8.A	30.A
9.A	31.A
10.A	32.A
11.A	33.A
12.B	34.C

13.B

35.C

14.A

15.B

16.A

17.A

18.A

19.A

20.A

21.A

22.B

VEDANTA

चतुःस्सूत्रि

1. उपनिषद् प्रमाणं तदुपकारिणी शारीरक सूत्रादीनि कदन सम्बन्ध दर्शनं किं ?

(a. न्यायं, b. वेदान्तं, c. योगं)

2. अधिकारी- विषय- सम्बन्ध- ज्ञि प्रयोजनानि किं ?

(a. साधनाचतुष्टयं, b. अनुबन्धचतुष्टयं, c. शमादिषट्कम्)

3. शमादिषट्कम् किं ?

(a. शम-दम-उपरति - तितिक्ष- श्रद्धा -समाधान , b. शम-दम- तितिक्ष- उपरति -श्रद्धा-अनुष्ठानं, c. शम-दम-उपरति- तितिक्ष- श्रद्धा - मुक्ति)

4. ज्योतिष्टोमं यस्य कर्मणोदाहरणं ?

(a. काम्य, b. निषिद्ध , c. नित्य)

5. ब्रह्महत्या यस्य कर्मणोदाहरणं ?

(a. काम्य, b. निषिद्धं, c. नित्य)

6. सन्ध्यावन्दनम् यस्य कर्मणोदाहरणं ?

(a. नित्य , b. काम्य, c. निषिद्ध)

7. स्नानं यस्य कर्मणोदाहरणं?

(a. नैमित्तिक, b. काम्य, c. नित्य)

8. एकं सत् विप्राः बहिधा वदन्ति - यस्य वेदस्य वाक्यं इयं ?
(a. ऋग्वेदं, b. यजुर्वेदं, c. सामवेदं)
9. ब्रह्मसूत्रम् केन विरचितं ?
(a. व्यासः , b. शंकरः, c. पतञ्जलिः)
10. शारीरक सूत्र भाष्यं केन विरचितं ?
(a. माद्वः, b. शंकरः, c. पतञ्जलिः)
11. ब्रह्मसूत्रस्य प्रथम सूत्रम् किं ?
(a. अथातो ब्रह्म जिज्ञासा , b. जन्माद्यस्य यतः , c. शास्त्रयोनित्वात्)
12. ब्रह्मसूत्रस्य प्रथमसूत्रे अथ शब्दस्य अर्थं किं ?
(a. अनन्तरं , b. मङ्गलम् , c. आरम्भं)
13. जिज्ञासा नाम किं?
(a. पातुं इच्छा , b. ज्ञातुं इच्छा , c. कर्तुं इच्छा)
14. अध्यासं नाम किं ?
(a. ज्ञानं , b. अज्ञानं, c. प्रज्ञानं)
15. ब्रह्मसूत्रे कति अध्यायाः सन्ति ?
(a. 4 , b. 5 , c. 6)
16. ब्रह्मसूत्रे कति अधिकरणाः सन्ति ।
(a. 191, b. 291, c. 391)
17. ब्रह्मसूत्रस्य प्रथमाध्यायस्य नाम किं ?
(a. अविरोध, b. समन्वय, c. साधना)
18. ब्रह्मसूत्रस्य अपरनाम किं ।
(a. योगसूत्रम्, b. शारीरकसूत्रम्, c. ज्ञानसूत्रम्)
19. शारीरक सूत्रस्य परिचयभाष्यं नाम किं ?
(a. समन्वय भाष्यं, b. उपोत्घात भाष्यं , c. जन्मादि भाष्यं)
20. ब्रह्मसूत्रस्य द्वितीय सूत्रम् किं ?
(a. अथातो ब्रह्म जिज्ञासा , b. जन्माद्यस्य यतः , c. तत्तु समन्वयात्)

21. ब्रह्मसूत्रस्य तृतीय सूत्रम् किं ?
(a. अथातो ब्रह्म जिज्ञासा , b. जन्माद्यस्य यतः, c. शास्त्र योनित्वात्)
22. ब्रह्मसूत्रस्य चतुर्थ सूत्रम् किं ?
(a. अथातो ब्रह्म जिज्ञासा , b. जन्माद्यस्य यतः , c. तत्तु समन्वयात्)
23. ब्रह्मसूत्रस्य सूत्र संख्या कति ?
(a. 455, b. 555 , c. 655)
24. यस्य अनन्तरं ब्रह्मजिज्ञासा उपदिश्यत ?
(a. अनुबन्ध चतुष्टयस्य, b. साधनाचतुष्टयस्य , c. उपासनयाः)
25. ब्रह्मविदाप्नोति परम् इदं वाक्यं कस्य उपनिषदस्य अस्ति ?
(a. तैत्तिरीय, b. छान्दोग्यं , c. केन)
26. ब्रह्मणः इति पदस्य विभक्ति किं ?
(a. कर्मणि षष्टि , b. शेष षष्टि , c. सप्तमि)
27. ब्रह्मस्वभावम् किं ?
(a. नित्यत्वं, b. अनित्यत्वं, c. अशुद्धं)
28. भोक्तैव केवलं न कर्ता इत्यात्मा - कस्य मतं ?
(a. लोकायतिकाः , b. जैनमतम्, c. सांख्याः)
29. वेदान्त शास्त्रस्य प्रयोजनम् किं ?
(a. फलप्राप्ति , b. निश्चयेयसं , c. कीर्ति)
30. जन्मोत्पत्तिरादिरस्येति तद्गुणसम्बिज्ञानो - किं समासः ?
(a. बहुव्रीहि, b. द्विगु, c. तत्पुरुष)
31. अन्वेषामपि भावविकाराणाम् त्रिषु एव अन्तर्भवति - किं तत् त्रयं ?
(a. सृष्टि- स्थिति- नाशनम् , b. जाग्रत्- स्वप्न -सुषुप्ति, c. विश्व- तैजस- प्राज्ञ)
32. द्विविधं कर्म किं किं ?
(a. लौकिकं वैदिकं च , b. प्रारब्धं सञ्जितं च , c. नित्य नैमित्तिकं च)
33. ब्रह्मज्ञानं किं एव ?
(a. वस्तुतन्त्रं , b. पुरुष तन्त्रं, c. भूततन्त्रं)

34.सर्वज्ञाकल्पस्य योनिः कारणं किं ?

(a.ब्रह्म, b.प्रपञ्च, c.भूतानि)

35."सदेव सोम्योदग्रमासीत्" - इदं वाक्यं कस्य उपनिषदि अन्तर्भवति ?

(a.ईश, b. केन, c. छान्दोग्य)

Answer Key

1	B	13	B	25	A
2	B	14	B	26	A
3	B	15	A	27	A
4	A	16	A	28	C
5	B	17	B	29	B
6	C	18	B	30	A
7	A	19	B	31	A
8	A	20	B	32	A
9	A	21	C	33	A
10	B	22	C	34	A
11	A	23	B	35	C
12	A	24	B		